

Net uit: Een verborgen leven

Hieronder vertelt **Monique Eggermont**, de vertaalster van *Een verborgen leven* van Johanna Reiss, zojuist verschenen bij [uitgeverij Q](#) (oorspronkelijke titel *A Hidden Life*), over het boek, de vertaling en haar contact met de auteur.

Johanna Reiss is in 1932 in Winterswijk geboren als Annie de Leeuw. Tijdens de oorlog heeft ze, samen met haar zusje, ondergedoken gezeten bij een familie in Usselo. Jim, de Amerikaan met wie ze trouwde, stimuleerde haar om een boek te schrijven over die zware tijd. Het zou een pijnlijk proces worden, maar hij zou haar bijstaan. Samen met hem en hun twee dochtertjes zouden ze daarom naar Nederland gaan, waar Johanna aan Jim kon laten zien waar en bij wie ze ondergedoken had gezeten en wat voor mensen het waren die haar leven hadden gered. Hij gedroeg zich die week in Nederland anders dan anders. Toen zijn vakantie erop zat, ging hij alvast terug naar New York; Johanna en de kinderen zouden nog een weekje in Nederland blijven.

Een paar dagen na zijn terugkeer naar Amerika kreeg Johanna in Winterswijk een telefoontje. Haar man had een einde aan zijn leven gemaakt. In *Een verborgen leven* tast Johanna naar de redenen voor deze zelfmoord. Aan de hand van herinneringen en verhalen die haar man haar over zijn jeugd heeft verteld, geeft ze de lezer een beeld van zijn leven.

Ritme en melodie

Het vertalen van dit boek was een bijzondere belevenis. Johanna spreekt heel goed Nederlands, maar schrijven doet ze liever in het Engels. In de Engelse versie, die eind oktober in de VS uitkomt, geeft ze hier en daar uitleg van dingen die voor ons geen nadere verklaring behoeven: dat Zeeland in het zuiden van het land ligt, dat de regering in Den Haag zetelt, dat Scheveningen aan de kust ligt. Deze opmerkingen konden in de Nederlandse tekst worden geschrapt.

Johanna Reiss vroeg nadrukkelijk of ik haar 'ritme en melodie' in de vertaling wilde handhaven. Dat vereiste oplettendheid. Ik merkte dat ik mijn eigen voorkeur voor een bepaalde woordvolgorde soms opzij moest zetten. Woorden moesten geschrapt en zinnen moesten omgegooid worden. Het

was even wennen, maar door dicht bij het Engels te blijven, waar soms ook iets Nederlands doorheen schemerde, ging het allengs beter. De stream of consciousness, waarin de auteur zich liet leiden door herinneringen en associaties, vroeg extra aandacht. Gelukkig kon ik met alle vragen steeds bij Johanna terecht.

De vertaling heeft ze zelf meegelezen en gecorrigeerd. Perfectionistisch als ze is, wilde ze dat alles er precies zo stond zoals zij het zich herinnerde. Zo was *bookcase* niet zomaar een boekenkastje.

- Van hout?

'Nee, van metaal, hoe noem je zoiets ook weer?'

- Ah, een boekenrekje.

En Winterswijk, was dat een stad? We checkten het bij de gemeente zelf. Nee, Winterswijk bleek een dorp. En Groenlo bleek over stadsrechten te beschikken, terwijl we daarvan juist vermoedden dat het een dorp was.

'Terroristen in New York, in 1969?'

- Nee, toeristen!

De Amerikaanse redacteur had haar verkeerd verstaan... Op zulke momenten vroeg ik me wel even af wat er gebeurd zou zijn als ik dit niet aan de auteur had kunnen vragen. Hoeveel fouten blijven er doorgaans in een vertaling zitten doordat de brontekst niet altijd vlekkeloos is overgekomen?

Naast de vertaler zitten

Johanna's voorkeur voor bepaalde constructies en zinswendingen maakte dat de persklaarmaker uiteindelijk hier en daar een rode streep zette waar de auteur die niet wilde; zijzelf had natuurlijk het laatste woord. Ze legt zelf nog uit: 'Omdat ik veel slang en ongewone woorden heb gebruikt in een verhaal dat zo persoonlijk is, wilde ik graag de vinger aan de pols houden en "naast de vertaler" zitten, ook al was dat via de computer.'

Het mag duidelijk zijn dat het schrijven van dit boek voor de schrijfster een bijzonder pijnlijke aangelegenheid is geweest. Op de vraag hoe lang ze erover heeft gedaan, zegt ze: 'Twintig jaar, ik zeg het expres heel snel, dan lijkt het korter.' Want gevoel voor humor is haar gelukkig niet vreemd.